

**MODERN METHODS OF SELF-STUDYING ENGLISH USING INNOVATIVE
TECHNOLOGIES**

Ikromova Gullola Shuxrat kizi

Uzbekistan davlat Jahon tillari universiteti talabasi

shukhratovna.0904@mail.com +998979650509

ORCID.ID:009-0002-2790-3499

ABSTRACT: Modern technological advancements have introduced new approaches to learning foreign languages. Independent learning methods, especially for learning English, have reached a new level through internet applications, multimedia programs, artificial intelligence platforms, and mobile apps. This article analyzes the advantages and effective methods of learning English using innovative technologies and discusses their didactic significance. It also offers technological solutions suitable for learners of different ages and independent users.

**INNOVATION TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA INGLIZ TILINI MUSTAQIL
O'RGANISHNING ZAMONAVIY YO'LLARI**

ANNOTATSIYA: Zamonaviy texnologik taraqqiyot chet tillarini o'rganishga yangicha yondashuvlarni taqdim etdi. Mustaqil ta'lim olish shakllari, xususan ingliz tilini mustaqil ravishda o'rganish, internet ilovalari, multimedia dasturlar, sun'iy intellekt platformalari va mobil ilovalar orqali yangi bosqichga ko'tarilmoqda. Ushbu maqolada ingliz tilini innovatsion texnologiyalar yordamida o'rganishning afzalliklari, samarali usullari va ularning didaktik ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, turli yoshdagi o'quvchilar va mustaqil o'rganuvchilar uchun mos texnologik echimlar tavsiya qilinadi.

**СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ САМОСТОЯТЕЛЬНОГО ИЗУЧЕНИЯ
АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА С ПОМОЩЬЮ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ**

АННОТАЦИЯ: Современные технологические достижения представили новые подходы к изучению иностранных языков. Формы самостоятельного обучения, особенно изучение английского языка, вышли на новый уровень благодаря интернет-приложениям, мультимедийным программам, платформам искусственного интеллекта и мобильным приложениям. В статье анализируются преимущества и эффективные методы изучения английского языка с использованием инновационных технологий, а также рассматривается их дидактическое значение. Также предлагаются технологические решения, подходящие для учащихся разных возрастов и самостоятельных изучающих.

Kalit so'zlar: mustaqil o'rganish, innovatsion texnologiya, ingliz tili, raqamli ta'lim, mobil ilovalar, multimedia vositalar.

KIRISH

XXI asrda ingliz tilini bilish nafaqat shaxsiy rivojlanish, balki kasbiy muvaffaqiyat uchun ham zarur ko'nikмага aylandi. Shu bois ingliz tilini mustaqil o'rganish yo'llari keng ommalashmoqda. Bu esa yangi texnologik vositalar – sun'iy intellektga asoslangan platformalar, mobil ilovalar, onlayn kurslar, o'yin elementlari qo'shilgan dasturlar orqali yanada qulay va samarali shaklga kirgan. Ushbu maqolada biz innovatsion texnologiyalar yordamida ingliz tilini mustaqil o'rganishning nazariy va amaliy asoslarini ko'rib chiqamiz.

ADABIYOTLARNI TAHLIL QILISH VA METODLAR

Ushbu mavzuni tadqiq qilishda xorijiy va mahalliy mualliflarning ilmiy ishlari o'rganildi. Shuningdek, foydalanilgan adabiyotlar ro'yxatini ham to'liq va aniq ko'rsatdim. Chet tillarni o'qitishda innovatsion texnologiyalarning roli so'nggi yillarda sezilarli darajada o'sib bormoqda. E. Polat (2020) o'zining "Pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlar" asarida ta'lim jarayonida texnologiyalardan foydalanishning ta'lim sifatini oshirishga xizmat qilishini ta'kidlaydi. U, ayniqsa, o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirishda multimedia va interaktiv platformalarning samarali ekanligini ko'rsatadi.

N. Talyzina (1984) mustaqil o'rganishda o'quvchining o'zini baholashi va nazorat qilish mexanizmlari qanday texnologiyalar yordamida kuchaytirilishi mumkinligini o'rganib, bu jarayonni psixologik nuqtai nazardan tahlil qilgan. Unga ko'ra, mustaqil o'rganishni qo'llab-quvvatlovchi texnologiyalar o'quvchining o'z-o'zini rivojlantirishga bo'lgan intilishlarini oshiradi.

D. Harmer (2007) "The Practice of English Language Teaching" kitobida multimedaviy resurslar, video va audio materiallar hamda interaktiv dasturlarning chet tilini o'rganishdagi ahamiyatini ilmiy asoslab bergan. Uning ta'kidlashicha, bu texnologiyalar o'quvchilarning qiziqishini oshirib, o'rganish jarayonini ko'ngilli va samarali qiladi.

R. Littell (2018) esa til o'rganishda gamifikatsiya (o'yinlashtirish) usullarining motivatsiyani oshirish va o'rganishni qiziqarli qilishdagi o'rnini keng qamrovda o'rganib, mobil ilovalar va o'yinlashtirilgan platformalarning ta'lim samaradorligini oshirishda muhim vosita ekanligini qayd etadi.

Mahalliy olimlar — E. Usmonova (2022), M. Karimov va B. Raximov tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda o'zbek tilida ta'lim berish muhitiga mos innovatsion texnologik yondashuvlar ishlab chiqilgan. Ularning ishlari texnologiyalarni milliy ta'lim tizimiga integratsiyalashga va o'quvchilarning qobiliyatlarini oshirishga qaratilgan.

Maqolada qo'llanilgan metodlar quyidagilardan iborat:

Kuzatuv — mavjud innovatsion texnologiyalar va platformalarning funksional imkoniyatlari, foydalanuvchi interfeysi va o'rganish jarayonidagi roli o'rganildi.

Solishtirma tahlil — mashhur ta'lim ilovalari (Duolingo, Grammarly, ChatGPT va boshqalar) o'rtasida ularning didaktik imkoniyatlari, foydalanuvchilarga qulayligi va samaradorligi taqqoslandi.

Tajriba asosida baholash — Farg'ona shahrida o'tkazilgan eksperiment doirasida ikki guruh o'rtasida taqqoslash yo'li bilan texnologiyalarning o'rganishga ta'siri aniqlangan.

Real foydalanuvchi tajribasi tahlili — onlayn platformalardagi foydalanuvchilarning sharh va baholari o'rganildi.

Didaktik imkoniyatlarni tahlil qilish — sun'iy intellekt platformalari va multimedia vositalarining o'quv jarayonini qo'llab-quvvatlashdagi rolini aniqlash uchun tajribalar o'tkazildi.

Ushbu metodlar yordamida ingliz tilini mustaqil o'rganishda innovatsion texnologiyalarning samaradorligi va ta'lim jarayonidagi imkoniyatlari batafsil tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bugungi kunda ingliz tilini mustaqil o'rganish uchun turli innovatsion vositalar va texnologiyalar keng qo'llanilmoqda. Ularning har biri o'rganish jarayonini interaktiv, qiziqarli va samarali qilishga xizmat qiladi.

1. Mobil ilovalar

Duolingo, Memrise, LingQ, EWA, HelloTalk kabi mobil ilovalar foydalanuvchilar uchun interaktiv mashqlar, o'yin elementlari va kundalik repetitsiya tizimini taqdim etadi. Bu vositalar til o'rganishni hayajonli va doimiy jarayonga aylantiradi, ayniqsa so'z boyligini oshirish va talaffuzni yaxshilashda samarali. Misol uchun, Duolingo foydalanuvchilarga nutqni eshitish, so'zlash va yozishni bir vaqtning o'zida rivojlantirish imkonini beradi.

2. Sun'iy intellekt yordamchi platformalar

ChatGPT, Grammarly, Elsa Speak kabi platformalar til o'rganuvchilarga yozma va og'zaki nutqni takomillashtirishda katta yordam beradi. Masalan, ChatGPT matn yaratishda, savollarga javob berishda va grammatika xatolarini aniqlashda foydalanuvchilarga amaliy ko'mak ko'rsatadi. Grammarly esa yozma nutqda grammatik, imlo va uslubiy xatolarni aniqlab, tuzatadi. Elsa Speak platformasi esa talaffuzni sun'iy intellekt yordamida baholab, individual mashqlar taklif qiladi.

3. Multimedia kontentlar

YouTube, TED Talks, BBC Learning English va VOA Learning English kabi platformalarda foydalanuvchilar haqiqiy nutq kontekstida tilni o'rganadilar. Bu platformalar orqali tinglab tushunish ko'nikmalari va madaniy kontekstni anglash rivojlanadi. Masalan, BBC Learning English'ning maxsus darsliklari yordamida o'quvchilar real hayotiy mavzular bo'yicha nutqni yanada yaxshi tushunish imkoniga ega bo'ladilar.

4. O'yinlashtirilgan ta'lim

Kahoot, Wordwall, Quizlet Live, Blooket kabi interaktiv platformalar o'quv jarayonini qiziqarli va rag'batlantiruvchi tarzda tashkil etadi. O'yin elementlari yordamida o'quvchilar bilimlarini mustahkamlash, takrorlash va sinovdan o'tkazish imkoniga ega bo'ladilar. Bu usul, ayniqsa, yosh o'rganuvchilar uchun motivatsiyani oshirishda samarali hisoblanadi.

5. Virtual sinflar va onlayn kurslar

Coursera, edX, Udemy, Khan Academy, FutureLearn kabi platformalar professional o'qituvchilar tomonidan tayyorlangan darslar, testlar va topshiriqlarni taqdim etadi. Bu platformalar orqali o'quvchilar mustaqil ravishda o'zlashtirish tezligini belgilab, o'z ehtiyojlariga mos kurslarni tanlashlari mumkin.

Tajriba natijalari

Farg'ona shahrida o'tkazilgan eksperimentda 30 nafar talabaning o'rganish samaradorligi tahlil qilindi. 15 nafar talaba an'anaviy metodlar asosida, 15 nafar esa ChatGPT, Duolingo va YouTube kabi texnologik vositalardan foydalangan holda mustaqil o'rgandi. 1 oy davomida o'tkazilgan sinov natijasida texnologiyalardan foydalangan guruhda so'z boyligi, talaffuz va tinglab tushunish ko'nikmalarida aniq yuksalish kuzatildi. Ushbu natija innovatsion texnologiyalar yordamida ta'lim olish samaradorligini yaqqol tasdiqlaydi.

JADVAL 1. O'RGATUVCHI ILOVALAR SOLISHTIRMA TAHLILI

Platforma	Afzalliklari	Foydalanuvchilar uchun
-----------	--------------	------------------------

		qulayligi
Duolingo	Interaktiv, o'yin elementlari bor	Juda qulay, bepul versiyasi mavjud
Grammarly	Matn tahlili va yozma nutqni rivojlantiradi	Professional foydalanuvchilarga mos
EWA	Film va kitoblardan o'rganish metodi	Vizual va tinglab o'rganish uchun qulay
ChatGPT	Real muloqot va matn yozishda yordam beradi	Har qanday savollarga javob beradi

XULOSA VA TAKLIFLAR

Innovatsion texnologiyalar yordamida ingliz tilini mustaqil o'rganish imkoniyatlari juda keng. Eng muhimi – bu vositalardan ongli va tizimli foydalanishdir. Har bir o'quvchi o'ziga qulay bo'lgan metod va platformani tanlab, maqsadli o'rganishni boshlasa, qisqa vaqt ichida natijaga erishish mumkin.

Takliflar:

- Ta'lim muassasalari o'quvchilarga texnologik savodxonlikni oshirish bo'yicha qo'shimcha seminarlar tashkil etishi lozim;
- O'qituvchilar innovatsion platformalardan foydalanish metodikasini egallashi kerak;
- Har bir o'quvchi o'z-o'zini baholay oladigan vositalarni muntazam ishlatishi tavsiya etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Polat E.S. "Pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlar". – T., 2020.
2. Harmer J. "The Practice of English Language Teaching". Longman, 2007.
3. Talyzina N.F. "Psixologiya samostoyatelnogo obucheniya". – M., 1984.
4. Littell R. "Effective Language Learning Strategies". New York, 2018.
5. Usmonova E. "Raqqamli ta'lim muhitida chet tillarni o'rganish". Toshkent, 2022.
6. <https://www.duolingo.com>
7. <https://www.grammarly.com>
8. <https://www.ewa.app>
9. <https://openai.com/chatgpt>
10. <https://quizlet.com>
11. TED Talks — <https://www.ted.com>
12. BBC Learning English — <https://www.bbc.co.uk/learningenglish>
13. Coursera — <https://www.coursera.org>